

Посвідчення доручень

Однією з нотаріальних дій, які найчастіше трапляються в нотаріальній практиці, є посвідчення доручень.

Відповідно до ст. 64 ЦК України доручення — це письмове уповноваження, що видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами.

Чинне законодавство містить перелік доручень, для яких встановлено обов'язкову нотаріальну форму. У ст. 65 ЦК України визначено, що довіреність на укладення угод, що потребують нотаріальної форми, а також на вчинення дій щодо державних, приватних та інших громадських організацій повинна бути нотаріально посвідчена. Згідно зі ст. 68 ЦК України доручення, видані у порядку передоручення, повинні бути посвідчені нотаріально. За бажанням особи, яка звертається до нотаріуса, у нотаріальному порядку може бути посвідчене будь-яке доручення.

Доручення посвідчуються з використанням бланків суворої звітності, запроваджених для вчинення нотаріальних дій з 1 жовтня 1996 р.

Нотаріуси посвідчують доручення, складені від імені однієї або кількох осіб на ім'я однієї або кількох осіб.

У тексті доручення повинні бути зазначені місце і дата його складання (підписання), прізвища, імена та по батькові (повне найменування юридичної особи) і місце проживання (місце знаходження юридичної особи) представника і особи, яку представляють, а в разі потреби і посади, які вони обіймають. У дорученнях на ім'я адвокатів зазначають їхній статус і членство в адвокатському об'єднанні (якщо адвокат є членом адвокатського об'єднання).

Строк, на який може бути видане доручення, зазначається прописом відповідно до чинного законодавства (ст. 67 ЦК України). Цей строк не може перевищувати трьох років.

При посвідченні доручення нотаріус повинен роз'яснити особі, що коли строк у дорученні не зазначений, воно зберігає силу протягом одного року від дня його посвідчення. Доручення, призначене для вчинення дій за кордоном, яке не містить вказівок про строк його дії, зберігає силу до його скасування особою, яка видала доручення.

Доручення, в якому не зазначена дата його посвідчення, недійсне.

При посвідченні доручення від імені юридичної особи нотаріус дотримується правил, викладених у п. 32, 33 Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України.

Доручення від імені неповнолітнього до 14 років посвідчується його законними представниками; доручення від імені неповнолітніх від 14 до 18 років посвідчується від імені неповнолітніх діючими за згодою законними представниками.

Згідно з п. 93 Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України повноваження за нотаріально посвідченими дорученнями можна передавати телеграфом.

Телеграма-доручення складається з тексту доручення і посвідчу-вального напису з розшифрованим підписом нотаріуса або посадової особи виконкому, печаткою нотаріуса і гербовою печаткою виконкому відповідної ради народних

депутатів.

Доручення, що передане телеграфом, має силу оригіналу.

Змістом доручення є чіткий виклад дій, виконання яких довіритель покладає на повірену особу, повноважень, наданих повіреній особі, і прав, які вона має для виконання наданих повноважень.

За обсягом повноважень посвідчувані доручення поділяються на такі види:

- для вчинення однієї дії (разове);
- для вчинення тих самих дій протягом певного строку;
- для вчинення різноманітних дій упродовж певного строку.

Прикладом разового доручення може бути оформлення доручення на підписання установчих документів конкретного підприємства, наприклад товариства з обмеженою відповідальністю, де довіритель є учасником. За цим дорученням уповноважена особа повинна вчинити лише одну дію: підписати установчі документи замість учасника, який особисто не зміг цього зробити.

Прикладом посвідчення другого виду доручення для вчинення тих самих дій протягом певного строку є оформлене доручення на розпорядження рахунком, що відкритий в установі банку.

Посвідчення доручення на вчинення кількох не взаємопов'язаних дій може здійснюватись у різних випадках за бажанням довірителя, коли він бажає, щоб різноманітні інтереси (продаж квартири, купування нової квартири, управління та розпорядження іншим майном, одержання грошей та ін.) представляла довірена особа. Доручення, що надає право розпоряджатися майном, називають генеральним. У кожному випадку посвідчення такого доручення довіритель конкретно визначає обсяг повноважень своєї довіреної особи. Способи розпорядження можуть бути чітко викладені в дорученні, наприклад продати за певну суму, подарувати конкретній особі.

Під час посвідчення доручення на ведення справ у суді нотаріус повинен роз'яснити довірителю, що уповноважена ним особа зможе вчинити перелічені у ст. 115 Цивільного процесуального кодексу України дії (відмова від позовних вимог, визнання позову, зміни предмету позову, укладення мирової угоди та ін.) лише тоді, коли вони будуть спеціально обумовлені в посвідчувальному дорученні.

Законом передбачені випадки неможливості посвідчення доручень (ст. 51, 52, 62 ЦК України). Так, не можуть бути посвідчені доручення на представництво з укладення угод і вчинення дій, що їх громадянин повинен вчинити особисто, а саме: посвідчення доручення на посвідчення заповіту, на укладення шлюбу, на отримання паспорта. Не може бути посвідчене доручення неповнолітнім, який не досяг 15 років, а також доручення на ім'я недієздатної особи.

Якщо доручення видається на ім'я адвокатів, то зазначається їхній статус і членство в адвокатському об'єднанні, якщо адвокат є членом такого об'єднання. Водночас на момент посвідчення доручення нотаріус не вимагає надання доказів обіймання довіреною особою певної посади, зазначаючи всі необхідні відомості зі слів довірителя.

Складене і виготовлене доручення підписує довіритель у присутності нотаріуса. Підписуються всі примірники доручення — як той, що зберігається у

нотаріуса, так і той, що видається особі, яка звернулася за вчиненням нотаріальних дій. Посвідчуючи доручення, нотаріус вчиняє посвідчувальний напис за встановленою формою на всіх примірниках доручення.

Доручення на право користування і розпорядження майном, у тому числі транспортними засобами, згідно з Положенням про Єдиний реєстр доручень, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 29.05.99 № 29, підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиному реєстрі доручень. Реєстрація зазначених доручень обов'язкова. Нотаріус зобов'язаний не пізніше наступного робочого дня після посвідчення доручення подати відомості до Єдиного реєстру доручень. Відомості подаються у формі реєстраційного запису, де зазначаються дата посвідчення доручення, номер запису в реєстрі нотаріальних дій, строк дії доручення, серія і номер бланка, на якому посвідчено доручення.

Обов'язковому нотаріальному посвідченню підлягає також передоручення повноважень. Доручення, згідно з яким повноваження передаються іншій особі, має бути нотаріально посвідчене.

При посвідченні такого доручення встановлюється факт основного доручення, де передбачено право передоручення. Тому процес вчинення цієї нотаріальної дії нотаріус починає з огляду поданого йому оригіналу основного доручення. На основному дорученні проставляється відмітка про посвідчене в порядку передоручення повноважень доручення. Відмітка на основному дорученні робиться з посиланням на дату і номер реєстрації, за яким посвідчене таке доручення. Нотаріус повинен переконатися, що доручення, яке видане у порядку передоручення, не містить більше прав, ніж їх передано за основним дорученням. Строк дії доручення, виданого за передорученням, не може перевищувати строк дії основного доручення, на підставі якого воно видане. У дорученні, яке видане за передорученням, мають бути зазначені час і місце посвідчення основного доручення, прізвище, ім'я, по батькові та місце проживання особи, яка надала основне доручення, і уповноваженої особи, а в разі потреби також їхнє службове становище.

Копія основного доручення додається до примірника доручення, що залишається в державній нотаріальній конторі чи у приватного нотаріуса. У разі наступного посвідчення доручення, виданого за передорученням у тій самій державній нотаріальній конторі чи тим самим приватним нотаріусом, копія основного доручення не залишається.

Особа, яка надала доручення, може в будь-який час відмінити доручення чи передоручення, а особа, якій надані повноваження за дорученням, — відмовитися від неї. У зв'язку з припиненням доручення втрачає силу і передоручення. Довіритель зобов'язаний повідомити про відміну доручення особу, якій доручення видане, а також третіх осіб, для представництва перед якими було видане доручення. Це має принципове значення. Адже якщо особа, якій видане доручення, не знала і не могла знати про скасування доручення, то права і обов'язки, що виникли внаслідок її дії, зберігають силу (ст. 70 ЦК України).

На прохання особи, яка скасовує доручення, нотаріус може передати відомості про скасування дії доручення особі, на ім'я якої це доручення було видане, з повідомленням про припинення її повноважень і проханням

повернути оригінал доручення. Таке повідомлення може бути вчинене як нотаріальна дія — передавання заяви — за вимогами, передбаченими ст. 84 Закону. Водночас нотаріус повинен надати відомості про припинення дій доручення до Єдиного реєстру доручень. Якщо скасування доручення здійснює не той нотаріус, який посвідчив доручення, то він, повідомляючи довірену особу і третіх осіб, також повідомляє про це нотаріуса, у якого посвідчувалося доручення, з метою запобігання видачі дублікату доручення, який має силу оригіналу.

Сьома київська державна
нотаріальна контора